

До

Комисия по правата на човека и
вероизповеданията на 51-во Народно събрание
на Република България

Комисия по труда и социалната политика
на 51-во Народно събрание на Република
България

Комисия по конституционни и правни въпроси
на 51-во Народно събрание на Република
България

Комисия по европейските въпроси и контрол на
европейските фондове на 51-во Народно
събрание на Република България

СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

УВАЖАЕМИ НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

С настоящото становище Амнести Интернешънъл България изразява своите съображения относно приемането на Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр.) със сигнатура № 51-602-01-3 от 5 януари 2026 г. в настоящия му вид, като отчита задълженията на Република България съгласно правото на Европейския съюз, в частност съответствието му с Директива (ЕС) 2024/1499 и Директива (ЕС) 2024/1500, с които се установяват минимални стандарти относно статута, независимостта и функционирането на органите по въпросите на равенството.

Съгласно чл. 3, ал. 1 от Директива (ЕС) 2024/1499 и чл. 3, ал. 1 от Директива (ЕС) 2024/1500, държавите членки са длъжни да гарантират, че органите по въпросите на равенството са независими и свободни от външно влияние при изпълнение на своите задачи, като не търсят и не приемат указания от правителствени, политически или други публични и частни субекти. Същите разпоредби изрично посочват, че тази независимост следва да бъде гарантирана чрез правната рамка, институционалната структура и процедурите за функциониране на органите, включително чрез прозрачни правила за назначаване, мандат и освобождаване на техните членове, както и чрез ефективни механизми за предотвратяване на конфликт на интереси, съгласно чл. 4 от двете споменати директиви.

В този контекст следва да се подчертае, че нито Директива (ЕС) 2024/1499, нито Директива (ЕС) 2024/1500 съдържат разпоредби, които да изискват или предполагат въвеждането на общ или персонален имунитет от гражданска или наказателна отговорност за членовете на органите по въпросите на равенството. Европейският законодател последователно възприема подход, при който независимостта се гарантира чрез институционални и процедурни механизми, а не чрез изключване от отговорност.

В европейската практика независимостта на органите по въпросите на равенството не се гарантира чрез имунитети, а чрез структурни и процедурни механизми. Добър пример в това отношение е Франция, където съществува независим административен орган (Défenseur des droits), който съчетава силни правомощия за разследване и съдебни действия с ясно уредена отчетност пред парламента и обществото, като независимостта му се гарантира чрез мандат, отчетност и прозрачност, а не чрез изключване на отговорност.

В Германия, орган със сходни функции е Федералната служба за борба с дискриминацията, която е част от федералната администрация, но с изрично гарантирана оперативна независимост, публични доклади и възможност за консултации по законодателни инициативи. Ръководството и служителите на Федералната служба не разполагат с имунитет, а балансът между независимост и отчетност се осигурява чрез ясни правила и съдебен контрол.

Гореспоменатите примери са в съответствие с Парижките принципи на ООН, които изискват независимостта на институциите да се постига чрез правна основа, ясен и широк мандат, адекватно финансиране, прозрачни процедури за назначаване и публична отчетност, а не чрез освобождаване от правна отговорност.

В този смисъл предложението за създаване на нова ал. 6 в чл. 40 от ЗЗДискр., предвиждаща освобождаване от наказателна и гражданска отговорност за служебни действия, освен при умишлено престъпление от общ характер, не намира опора в разпоредбите на директивите и не е необходимо условие за тяхното пълноценно транспониране. Подобна мярка създава риск от отслабване на принципите на отчетност и на правовата държава, които са неразделна част от разбирането за институционална независимост в правото на ЕС.

Следва да се отчете също, че чл. 4 от Директива (ЕС) 2024/1499 и чл. 4 от Директива (ЕС) 2024/1500 задължават държавите членки да осигурят на органите по въпросите на равенството адекватни човешки, технически и финансови ресурси, необходими за ефективното изпълнение на всички техни задачи и правомощия. Тези разпоредби подчертават, че независимостта е функционално свързана с възможността органът да действа ефективно и самостоятелно, включително чрез собствен капацитет и предвидим ресурс, а не чрез освобождаване от правна отговорност.

От значение за институционалната рамка е и изискването за публична отчетност. Съгласно чл. 17 от Директива (ЕС) 2024/1499 и чл. 17 от Директива (ЕС) 2024/1500, органите по въпросите на равенството следва да изготвят и публикуват годишни доклади за своята дейност, включително информацията относно бюджета, персонала и основните направления на работа. Тези разпоредби ясно показват, че отчетността пред обществото и прозрачността на дейността са съществени елементи от модела на независимост, възприет от европейския законодател.

По отношение на правомощията на Комисията за защита от дискриминация следва да се има предвид, че чл. 5 и чл. 6 от Директива (ЕС) 2024/1499 изискват органите по въпросите на равенството да разполагат с ефективни правомощия за подпомагане на жертвите на дискриминация, за участие в съдебни и административни производства, както и за предприемане на действия в обществен интерес.

В този контекст предложението за допълване на чл. 47, т. 5 от ЗЗДискр. с изискване за предварително получено съгласие на лицето следва да бъде оценено с особено внимание, тъй като в своя общ вид може да ограничи възможността на Комисията да изпълнява ефективно функциите си, предвидени в директивите. Правото на ЕС не поставя предварителното съгласие като универсално условие за упражняване на тези правомощия, а изисква държавите членки да осигурят подходящ баланс между защитата на личните данни и ефективността на правоприлагането.

С оглед на гореизложеното, Амнести Интернешънъл България счита, че пълното и коректно транспониране на Директива (ЕС) 2024/1499 и Директива (ЕС) 2024/1500 следва да се осъществи чрез укрепване на правната рамка по отношение на независимостта, прозрачността и отчетността на Комисията за защита от дискриминация, в съответствие с чл. 3, чл. 4 и чл. 17 от директивите, без въвеждане на общ имунитет и без неоправдано ограничаване на съществуващите ѝ правомощия.

Подобен подход би бил съобразен не само с правото на ЕС, но и с международните стандарти за институционална независимост и с добрите европейски практики, като същевременно би допринесъл за повишаване на общественото доверие в системата за защита от дискриминация в Република България.

С уважение,

Директор
Амнести Интернешънъл България